

EMPIRICKÝ VÝSKUM SÚČASNÝCH PODÔB KRITIKY LITERÁRNEHO PREKLADU NA SLOVENSKU

Barbara Ďurčová

Barbara Ďurčová je absolventkou Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v odbore prekladateľstvo – tlmočníctvo. Je laureátkou Prekladateľskej univerziády v kategórii kritika prekladu. V súčasnosti je v treťom ročníku interného doktorandského štúdia translitológie na Katedre romanistiky a zaoberá sa slovenskými prekladmi próz argentínskeho spisovateľa Jorgeho Luisa Borgesa. Okrem mnohých iných oblastí literatúry a kultúry ju mimoriadne zaujíma súčasná po španielsky písaná próza a v budúcnosti by sa rada intenzívnejšie venovala jej prekladu do slovenčiny. Rada v umení i v každodennom živote objavuje nenápadné formy krásy.

ÚVOD

O kritike prekladu sa na Slovensku zvykne konštatovať, že v našom kultúrnom kontexte absentuje (Hocheľ, 2001, s. 17), že je zanedbávaná (Rakšányiová, 2007, s.57), že sa u nás pestuje len okrajovo (Keníž, 2008, s.13), v podobe nesystematických úvah (Djovčoš, 2013, s. 4-5). V našom príspevku sa pokúsime zhrnúť poznatky získané pri písaní prvej časti dizertačnej práce, v ktorej sa zaoberáme kritikou literárneho prekladu. Budeme konfrontovať staršie i novšie slovenské teoretické náhľady na kritiku prekladu s aktuálnymi podobami kritiky literárneho prekladu v slovenských periodikách. Pokúsime sa nájsť odpovede na otázky, aké podoby má v dnešnej dobe kritika literárneho prekladu na Slovensku, aké funkcie plní, kto je jej autorom a kto adresátom, a do akej miery korešponduje s predstavami slovenských teoretikov o optimálnej kritike prekladu.

Na to, aby sme mohli platnosť výrokov o absencii či nesystematickosti kritiky prekladu na Slovensku potvrdiť či vyvrátiť, treba v prvom rade odpovedať na otázku, o čom je vlastne reč, keď sa hovorí o kritike prekladu. Keďže v našej práci nás zaujíma primárne kritika literárneho prekladu, kládli sme si najprv otázku, čo môžeme v našom kultúrnom kontexte za kritiku literárneho prekladu považovať.

1 ČO JE KRITIKA LITERÁRNEHO PREKLADU?

Niektorí teoretici na kritiku literárneho prekladu nazerajú ako na subdisciplínu translatológie (napr. Rakšányiová, 2005), iní skôr ako na subdisciplínu literárnej kritiky (napr. Šabík, 1972, s. 207-216; Bagin, 1981, s. 136; Hochel, 1986, s. 292). Väčšina (explicitne napr. Ferencík, 1981, s. 123; Zambor, 1987, s. 15-20, ale implicitne aj vyššie spomenutí teoretici) však o kritike literárneho prekladu uvažuje najmä ako o interdisciplinárnej aktivite, ktorá využíva poznatky a metódy teórie, histórie, praxeológie i recepcie prekladu, ale aj literárnej teórie, histórie a kritiky, no zároveň obohacuje všetky tieto disciplíny vlastnými poznatkami.

V najširšom zmysle sa dá za kritiku literárneho prekladu považovať akýkoľvek prejav reflexie prekladovej literatúry. Takto zoširoka zrejme o kritike literárneho prekladu uvažoval v roku 1975 i Anton Popovič, keď v *Stručnom výkladovom registri termínov*, ktorý zaradil na záver *Teórie umeleckého prekladu*, charakterizuje „kritiku prekladu umeleckého textu“ ako „literárnokritickú axiológiu prekladu,“ ktorej tri základné postupy sú: „1. kritika prekladu vzhľadom na jeho čitateľské kvality, 2. porovnanie prekladu s originálom z hľadiska realizácie ideovo-estetických hodnôt pôvodiny v preloženom texte, 3. ideovo-estetický význam preloženého diela vo vývinovom kontexte prijímajúcej literatúry“ (Popovič, 1975, s. 274 a 278).

Keďže sme pri našom empirickom výskume chceli zachytiť čo najširšiu škálu podôb kritiky literárneho prekladu, skúmali sme vo vybraných časopisoch všetky príspevky, ktoré sa dali považovať za kritiku prekladu v širšom zmysle, teda všetky príspevky reflektujúce prekladovú literatúru. Pri úvahách o kritike literárneho prekladu sa nedalo vyhnúť ani pochybnostiam o tom, čo všetko možno považovať za preklad, a čo všetko možno považovať za literatúru. V našej práci sme skúmali príspevky, ktoré reflektovali preklad ako produkt, teda ako písomne zaznamenaný výsledok prekladateľovho snaženia o vytvorenie čo najvernejšej reprodukcie (nech už si prekladateľ interpretoval pojem vernosti akýmkoľvek spôsobom) východiskového textu v jazyku cieľovej kultúry, a príspevky, ktoré rekonštruovali proces vzniku tejto „umeleckej reprodukcie“ (Levý, 2012, s.79) na základe porovnania s východiskovým textom. Za literatúru sme považovali tie texty, ktoré sa podľa súčasných kultúrnych konvencií označujú týmto pojmom. Skúmali sme teda:

1. príspevky uverejnené v literárnych časopisoch;
2. príspevky uverejnené v odborných periodikách s translatologickým zameraním, autori ktorých označovali reflektovaný text ako prekladovú literatúru, literárny preklad, prípadne ako preklad beletristického či umeleckého textu.

2 EMPIRICKÝ VÝSKUM KRITIKY LITERÁRNEHO PREKLADU: MOŽNOSTI A OBMEDZENIA

Skúmaním prekladovo-kritickej praxe sa v slovenskom kultúrnom kontexte zaoberalo viacero translatológov. Najvýznamnejšie pokusy o konfrontáciu teórie a empirie v oblasti kritiky literárneho prekladu pochádzajú z pera Jána Zambora (1987), Braňa Hochela (2001) a Beáty Bakovej (2007). Všetky zmienené články sú veľmi prínosné, pretože zachytili výseky praxe kritiky prekladu v istých časových obdobiach, poukázali na jej rôznorodosť a vyvrátili tak presvedčenie o absencii kritiky literárneho prekladu. No vzhľadom na to, že vzorky, ktoré jednotliví translatológovia skúmali, pochádzali iba z literárnych časopisov, je otázne, či výsledky ich výskumov majú výpovednú hodnotu v zmysle *pars pro toto*. Možnosti usúvzťažnenia týchto výsledkov sú zároveň limitované skutočnosťou, že výskumy na seba priamo nenadväzujú a vzorky skúmané v jednotlivých výskumoch nie sú porovnateľné. Zatiaľ čo v prvom prípade išlo o výskum kritiky básnického prekladu uverejnenej v troch literárnych periodikách v období jedného roka, v druhom prípade sa skúmali vybrané druhy kritiky literárneho prekladu uverejnené v štyroch vybraných ročníkoch troch literárnych časopisov, a tretí výskum sa zameriaval iba na recenzie uverejnené v šiestich ročníkoch jedného časopisu.

2.1 Obmedzenia kvantitatívneho výskumu kritiky literárneho prekladu

Našou ambíciou bolo overiť súčasný stav kritiky literárneho prekladu empirickým výskumom čo najreprezentatívnejšej vzorky publikácií vydaných v rokoch 2011-2012, na ktorý by sa dalo prípadne v budúcnosti nadviazať. Keďže sme si dlhodobo všímali prítomnosť kritiky literárneho prekladu aj v iných tlačných a elektronických publikáciách než len v literárnych periodikách, našim pôvodným úmyslom bolo zamerať empirický výskum na tieto pramene:

- a) literárne časopisy zaoberajúce sa prekladovou literatúrou;
- b) odborné periodiká zamerané na lingvistiku, filológiu, literárnu vedu a translatológiu;
- c) zborníky z translatologických konferencií a monografie o preklade;
- d) záverečné a seminárne práce študentov translatológie;
- e) doslovy, predslovy a komentáre k prekladovým literárnym dielam.

Čoskoro sme však zistili, že preskúmanie všetkých textov, reflektujúcich prekladovú literatúru, publikovaných v rokoch 2011-2012 v zdrojoch zaradených do uvedených skupín by si vyžadovalo niekoľko samostatných prác. Rozhodli

sme sa preto v tejto štúdii zamerať iba na prvé dve. Kvôli obmedzenému rozsahu sme do výskumu nezaradili úplne všetky periodiká publikované v spomínanom období. Snažili sme sa zamerať na také časopisy, u ktorých sme si všimli, že venujú priestor aj príspevkom reflektujúcim prekladové diela ako metatexty a hodnotia ich aj na základe porovnania s východiskovým textom.

Z literárnych periodík, zaoberajúcich sa prekladovou literatúrou, sme skúmali časopisy *Revue svetovej literatúry*, *Romboid* a *RAK*. Z odborných periodík zameraných na lingvistikú, filológiu, literárnu vedu a translatológiu sme sa sústredili na časopisy *World Literature Studies*, *Nová filologická revue*, *Jazyk a kultúra*. Počas nášho výskumu bolo publikované prvé číslo časopisu *Kritika prekladu*. Keďže toto periodikum sa aktuálne ako jediné na Slovensku špecializuje výlučne na reflexiu prekladovej tvorby, rozhodli sme sa, že do skúmanej vzorky zaradíme i príspevky z prvého čísla, hoci vyšlo v roku 2013, teda mimo pôvodne skúmaného časového obdobia.

Metódy nášho výskumu boli skôr kvalitatívne než kvantitatívne, keďže naším cieľom nebolo porovnávať percentuálne podiely prekladovej kritiky v jednotlivých periodikách ani počet viet či stĺpcov, ktoré sú v jednotlivých príspevkoch venované prekladovej či literárnej kritike. Naším cieľom bolo skôr odhaliť čo najširšiu škálu možných prístupov ku kritike prekladu. V mnohých kritických textoch sa totiž ani nedal striktno oddeliť „literárno-kritický“ prístup od „prekladovo-kritického,“ keďže každý príspevok hodnotiaci literárne kvality prekladového diela vlastne implicitne hodnotí preklad ako produkt. Na druhej strane sme objavili viacero príspevkov, ktoré predstierali rekonštrukciu a hodnotenie prekladu ako procesu, no v skutočnosti tak robili bez porovnania s originálom či bez znalosti východiskového jazyka. Väčší „fyzický“ priestor venovaný explicitnému hodnoteniu úrovne prekladu teda nemusel automaticky znamenať hlbšie preniknutie do podstaty prekladateľskej problematiky.

2.2 Možnosti kvalitatívneho výskumu kritiky literárneho prekladu

Náš výskum sa pokúšal zobrazit' súčasný stav kritiky literárneho prekladu v najširšom zmysle, odhaliť čo najviac podôb reflexie literárneho prekladu a vyhodnotiť výhody a nevýhody rôznych kritických prístupov. Vo vybranej vzorke sme preto podrobne analyzovali všetky príspevky reflektujúce prekladovú literatúru a skúmali sme u nich prítomnosť týchto zložiek:

1. Formálna úprava príspevku

Všimli sme si, ako sú usporiadané jednotlivé údaje v kritickom príspevku, či v nich figuruje názov diela, názov vydavateľstva, meno autora, meno pre-

kladateľa a meno autora príspevku v nadpise, alebo či ich redakcia umiestnila inam.

2. Hľadisko autora kritiky

Keďže kritika prekladu je v prvom rade výpoveďou o názoroch a preferenciách jej autora, všímali sme si, kto je tento autor, aké hodnoty vo svojom texte postuluje (čo je podľa neho hodnotné v literatúre, aké hodnoty by malo alebo nemalo podľa neho reflektované dielo prenášať do cieľovej literatúry a kultúry, ako by mal podľa jeho názoru prekladateľ pristúpiť k procesu prekladu reflektovaného diela a ako by mal kritik pristúpiť k reflektovaniu takéhoto diela). Zamýšľali sme sa i nad tým, čo mohlo byť podnetom pre napísanie kritiky a aký zámer kritik asi sledoval.

3. Žáner príspevku

Aký žáner si kritik zvolil a ako to ovplyvnilo formuláciu jeho názorov a syntéz?

4. Literárny druh a žáner reflektovaného diela

K akému literárnemu druhu či žánru sa dá reflektované prekladové dielo zaradiť?

5. Pozornosť venovaná autorovi východiskového textu

Všímali sme si, či sa kritika prekladu zaoberá autorom východiskového textu, charakteristikou jeho tvorby, recepciou jeho diela vo východiskovej kultúre (VK) a cieľovej kultúre (CK).

6. Pozornosť venovaná východiskovému textu a jeho pôsobeniu vo východiskovej kultúre

Aký priestor venoval kritik analýze, interpretácii a kritike východiskového textu? Je z kritiky zrejmé, že ho osobitne študoval, alebo ho stotožňuje s prekladovým textom? Zamýšľal sa nad jeho pôsobením a ohlasmí vo východiskovej kultúre?

7. Pozornosť venovaná prekladovému textu a jeho pôsobeniu v cieľovej kultúre

Aký priestor venoval kritik analýze, interpretácii a kritike prekladového textu? Uvažuje o ňom ako o metatexte, alebo ho stotožňuje s východiskovým textom?

8. Zhodnotenie edičného počínu v kontexte cieľovej kultúry

Zamýšľal sa kritik nad možným prínosom, pôsobením a ohlasmí publikácie v cieľovej kultúre, nad spôsobom jej prezentácie v cieľovej kultúre? Skúmal, do akého kontextu ju vydavateľ zasadil prostredníctvom predslovu, doslovu či komentárov, ale aj prostredníctvom fyzickej podoby prekladového vydania?

9. Translatologická komparácia východiskového textu a prekladu

Porovnával kritik východiskový text s prekladom? Akým spôsobom, v akom rozsahu a na akých úrovniach textu sa pohyboval?

10. Literárna komparácia východiskového textu a prekladu

Porovnával kritik východiskový text s prekladom ako dve literárne diela pôsobiace v dvoch rôznych kultúrach?

11. Literárna a translatologická komparácia viacerých prekladov

Porovnával kritik viaceré preklady toho istého východiskového textu? Porovnával alebo neporovnával ich pritom s východiskovým textom?

12. Pozornosť osobnosti prekladateľa

Všimli sme si, či sa kritika prekladu zaoberá osobnosťou prekladateľa, do akej miery a z akého hľadiska.

13. Rekonštrukcia prekladateľovej koncepcie

Snažil sa kritik rekonštruovať prekladateľovu koncepciu na základe porovnania východiskového textu a prekladu?

14. Skúmanie koncepcie prekladu v kontexte historickej poetiky

Rekonštruoval kritik prekladateľovu koncepciu v kontexte určitej prekladovej školy alebo dobovej poetiky?

15. Rekonštrukcia pragmatických súvislostí prekladu ako procesu

Skúmali sme, či sa kritik zamýšľal nad rôznymi pragmatickými súvislosťami prekladateľského procesu, ktoré mohli ovplyvniť výslednú podobu prekladu.

16. Ďalšie špecifiká príspevku

Snažili sme sa zaznamenať i rôzne ďalšie špecifická, ktoré prekladoví kritici zakomponovali do svojich príspevkov a uvažovali sme nad tým, s akým zámerom tak urobili.

3 STRUČNÉ ZHRNUTIE VÝSLEDKOV EMPIRICKÉHO VÝSKUMU

Zo študovanej vzorky 130 textov reflektujúcich literárny preklad uverejnených v rokoch 2011-2012 vo vybraných periodikách, ku ktorej sme dodatočne pridali 4 príspevky z doposiaľ jediného čísla nového časopisu *Kritika prekladu* publikovaného v roku 2013, nám vyplynuli nasledujúce závery.

Ak uvažujeme o kritike literárneho prekladu ako o disciplíne, mali by sme ju situovať na pomedzie literárnej vedy a translatológie. Predmetom jej záujmu sú totiž texty literárne a zároveň prekladové. Prejav kritiky literárneho prekladu by sa preto mali zaoberať literárnosťou i prekladovosťou reflektovaných textov.

Na základe overovania empirie sme zistili, že kritici literárneho prekladu v praxi využívajú poznatky literárnej vedy alebo translatológie alebo oboch disciplín predovšetkým v závislosti od toho, či sú skôr odborníkmi na literárnu vedu alebo na filológiu a translatológiu. Príspevky zo skúmanej vzorky kombinovali dva druhy prístupov, pričom sa pohybovali na osi medzi týmito dvoma pólmi:

- a) **Literárno-kritický prístup:** autor príspevku sa zaoberá predovšetkým literárnosťou textu, reflektuje preklad **ako produkt**. V niektorých prípadoch úplne ignoruje prekladovosť textu, vtedy ho analyzuje a interpretuje ako **prototext** a hodnotí ho iba v kontexte cieľovej kultúry. V iných prípadoch explicitne priznáva prekladovosť textu a uvažuje o ňom ako o **metatexte**, no neporovnáva ho s východiskovým textom, vôbec teda nereflektuje preklad ako proces. Zaujíma ho predovšetkým literárnosť textu a jeho prekladovosťou sa bližšie nezaobrá.
- b) **Translatologický prístup:** autor príspevku sa zaoberá hlavne prekladovosťou textu, reflektuje preklad **ako proces**, porovnáva ho s východiskovým textom, no neuvažuje o literárnosti východiskového textu ani prekladu, ani sa nezamýšľa nad funkciou prekladového diela v systéme cieľovej literatúry a kultúry. Nereflektuje teda preklad ako produkt.

V skúmanej vzorke boli najviac zastúpené príspevky, ktoré sa na tejto pomyselní osi približovali k čisto literárno-kritickému prístupu. Tento prístup prevažoval v recenziách v časopisoch *Romboid* a *Revue svetovej literatúry* i v anotáciách a recenziách v časopise *RAK*. Dominoval i všetkým trom recenziám uverejneným v časopise *Jazyk a kultúra*. Naproti tomu, u oboch recenzií literárneho prekladu uverejnených v časopise *Nová filologická revue* v rokoch 2011–2012 prevažoval skôr translatologický prístup. Väčšina príspevkov sa pritom zaoberala reflektovaným textom ako metatextom a iba malá časť autorov hodnotila reflektované diela ako prototexty.

Menšia časť príspevkov zo skúmanej vzorky kombinovala oba prístupy. Boli to recenzie, ale i príspevky, ktoré presahovali žáner recenzie. Prevažná väčšina článkov, štúdií a esejí reflektovala preklad ako proces i ako produkt. To, či inklinovali skôr k prvému alebo druhému prístupu, záviselo od autora i druhu a žánru reflektovaného diela a od kvality prekladu.

Minimálna, ale nezanedbateľná časť príspevkov takmer úplne eliminovala prvý prístup a jednoznačne u nej prevážil druhý. Išlo hlavne o príspevky študentov či čerstvých absolventov translatológie. Môžeme sa teda domnievať, že translatologický prístup u nich prevážil preto, že im chýba literárnovedné vzdelanie. Preferovanie druhého prístupu však môže vyplývať i z toho, že texty, ktoré títo študenti reflektovali, boli defektné už na povrchových vrstvách, nepovažovali teda za potrebné prenikáť pri analýze a interpretácii do hlbších úrovní textu a zaoberať sa ich literárnosťou. Ak majú byť naše zistenia, týkajúce sa príspevkov, v ktorých dominuje druhý prístup, smerodajné, a nemajú skončiť pri dohadoch, je potrebné preskúmať väčšiu vzorku príspevkov, i takých, ktoré boli uverejnené v iných prameňoch než v periodikách.

Na skúmanej vzorke sme pozorovali, s akým zámerom sa jednotlivé príspevky obracajú na rôznych adresátov:

a) Adresátom sú všetci potenciálni čitatelia reflektovaného diela

Na celú čitateľskú obec sa obracajú hlavne anotácie a recenzie, a to predovšetkým so zámerom informovať o reflektovanej prekladovej publikácii, predstaviť ju širokej verejnosti prostredníctvom analýzy a interpretácie, zhodnotiť jej slabé a silné stránky. Odporúčaním alebo neodporúčaním jednotlivých publikácií nepriamo formujú vkus čitateľov. V takýchto príspevkoch sa autori väčšinou zaoberajú prekladovosťou textu, len ak v preklade odhalia závažné nedostatky. „Laickému“ čitateľovi vtedy chcú hlavne vysvetliť, čo sa stratilo v preklade, upozorniť ho, že preklad nedosahuje rovnaké kvality ako východiskový text.

b) Adresátom sú vydavatelia

K vydavateľom sa obracajú autori príspevkov, ktoré reflektujú prekladovú literatúru, keď chcú vyzdvihnúť vydavateľský počin v cieľovej kultúre, alebo naopak, keď spochybňujú jeho hodnotu. Negatívna spätná väzba môže spočívať v nespokojnosti s literárnymi vlastnosťami reflektovaného diela alebo s úrovňou prekladu. Autori príspevkov, ktoré sa obracajú aj na vydavateľov, sa väčšinou zamýšľajú nad širšími súvislosťami edičnej praxe, nad edičným plánom vydavateľstva a nad podmienkami, ktoré vytvára pre spoluprácu s prekladateľmi a redaktormi.

c) Adresátom sú prekladatelia a translatológovia

Príspevky reflektujúce literárny preklad smerujú k odborníkom na preklad nielen so zámerom korigovať prekladateľskú prax, ale aj s úmyslom upozorniť na zaujímavé prekladateľské problémy, polemizovať o ich riešeníach a priňaesť nové podnety do širšej debaty o preklade. Pre začínajúcich prekladateľov a translatológov má čítanie a písanie takýchto príspevkov i didaktickú funkciu, pretože im pomáha odpútať sa od inštinktívneho prístupu k prekladu, smeruje ich k vedomej reflexii vlastných stratégií, podnecuje ich pristupovať k prekladu koncepčne a učiť sa svoje riešenia relevantne zdôvodniť. Skúsení prekladatelia zasa môžu v autoreflexívnych štúdiách sformulovať svoju prekladateľskú poetiku a odhaliť svojim kolegom vlastný prístup k prekladu rôznych druhov literárnych textov.

d) Adresátom sú literárni vedci

Texty reflektujúce literárny preklad sú pre literárnych vedcov v cieľovej kultúre zaujímavé nielen preto, že im umožňujú konfrontovať literárne hodnoty prekladového diela s domácou tvorbou. Nahliadnutie do procesu prekladu a odhalenie rôznych transformácií, ktoré dielo podstúpilo v tomto procese, im umožňuje objaviť netušené súvislosti o cieľovej literatúre, ktorá proces prekladu formuje, a ktorá je zároveň procesom prekladu formovaná, ale aj o možných čítaniach a interpretáciách diela, keďže preklad je v prvom rade čítaním a interpretáciou.

Ak sú takéto príspevky napísané v jazyku východiskového textu, môžu byť cenným materiálom i pre literárnu vedu vo východiskovej kultúre. Vypovedajú totiž o tom, ako si konkrétna cieľová kultúra prispôsobuje diela „ich“ autora, a ako na ne reaguje. Javí sa nám, že práve kritická reflexia literárnych prekladov môže literárnej vede poskytnúť na jednej strane množstvo cenných poznatkov o súbore literárnych diel, ktoré nazývame prekladová literatúra, a na druhej strane i nové poznatky o národnej literatúre a kultúre.

ZÁVER

Hoci táto štúdia neposkytuje úplný obraz o aktuálnom stave kritiky literárneho prekladu na Slovensku, veríme, že sa nám podarilo definitívne vyvrátiť pretrvávajúce všeobecné presvedčenie o absencii kritiky literárneho prekladu v našom kultúrnom kontexte. Dúfame, že sa nám podarilo dokázať, že ak chceme reflektovať platnosť starších i novších teoretických náhľadov na kritiku literárneho prekladu či aktualizovať úvahy o štatúte, metódach a funkciách kritiky prekladu, je potrebné overovať empiriu v tejto oblasti a brať pri tom do úvahy všetky druhy kritickej reflexie prekladovej literatúry. Naznačili sme, akým spôsobom by sa takéto empirický výskum mohol ďalej rozvíjať a v čom vidíme jeho prínos.

Dôležité je podľa nás zistenie, že existuje veľké množstvo produktívnych modelov kritiky prekladu, pričom každý z nich vzniká s iným zámerom, plní iné funkcie a je adresovaný inej skupine čitateľov. Nemôžeme teda s definitívnou platnosťou povedať, že existuje len jeden optimálny model kritiky literárneho prekladu. Navyše sme presvedčení o tom, že so zmenami kultúrno-spoločenského kontextu a knižného trhu sa neustále mení a diferencuje aj kritika literárneho prekladu. Taká kritika, ktorá by podnecovala rozvoj národnej literatúry a kultúry a zároveň by zvyšovala úroveň prekladov a povedomie o prekladateľskej práci, by však určite mala spájať literárno-kritický prístup s translatologickým. Mala by pristupovať k prekladovému dielu ako k metatextu a reflektovať preklad ako proces (prostredníctvom porovnávania prekladu s východiskovým textom) i ako produkt (teda ako literárne dielo v kontexte cieľovej kultúry).

ZOZNAM SKÚMANÝCH TEXTOV

Jazyk a kultúra. Prešov : Lingvokulturologické a prekladateľsko-tlmočnicke centrum excelentnosti pri FF PU [online]. 2011, roč. 2, č. 5-8. [cit. 2013-08-27] Dostupné na: <<http://www.ff.unipo.sk/jak/archiv.html>>.

Jazyk a kultúra. Prešov : Lingvokulturologické a prekladateľsko-tlmočnicke centrum ex-

- celentnosti pri FF PU [online]. 2012, roč. 3, č. 9-12. [cit. 2013-08-27] Dostupné na: <<http://www.ff.unipo.sk/jak/archiv.html>>.
- Kritika prekladu*. Banská Bystrica : Fakulta humanitných vied UMB [online]. 2013, roč. 1, č. 1, 90s. [cit. 2013-08-27]. Dostupné na: <<http://www.fhv.umb.sk/veda-a-vyskum/referat-pre-edicnu-cinnost/kritika-prekladu-issn-1339-3405.html>>.
- Nová filologická revue*, Banská Bystrica : Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela, 2011, roč. 3, č.1-2.
- Nová filologická revue*, Banská Bystrica : Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela, 2012, roč. 4, č.1-2. ISSN 1338-0583.
- RAK. Bratislava : Slovart. 2011, č. 1-12.
- RAK. Bratislava : Slovart. 2012, č. 1-12.
- Revue svetovej literatúry*. Bratislava : SSPUL. 2011, č. 1-4.
- Revue svetovej literatúry*. Bratislava : SSPUL. 2012, č. 1-4.
- Romboid*. Bratislava : AOSS. 2011, č. 1-10.
- Romboid*. Bratislava : AOSS. 2012, č. 1-10.
- World Literature Studies*, Bratislava : Ústav svetovej literatúry SAV, 2011, roč. 3, č. 1-4.
- World Literature Studies*, Bratislava : Ústav svetovej literatúry SAV, 2012, roč. 4, č. 1-4.

LITERATÚRA

- BAKOVÁ, Beáta: *Renesancia kritiky prekladu*. In: Vzťahy a súvislosti v umeleckom preklade: zborník materiálov z medzinárodnej vedeckej konferencie, konanej v dňoch 15.-17. januára 2007 v Prešove. Ed: Anna Valcerová, Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2007, s. 264-270.
- BAGIN, Albín: *Žánre kritiky prekladu*. In: Slavica Slovaca. 1981, roč. 16, č. 2, s. 136-141.
- DJOVČOŠ, Martin: *Editoriál. Bude reč o kritike prekladu*. In: *Kritika prekladu*. Banská Bystrica : Fakulta humanitných vied UMB [online]. 2013, roč. 1, č. 1, s. 4-5 [cit. 2013-05-17]. Dostupné na: <<http://www.fhv.umb.sk/veda-a-vyskum/referat-pre-edicnu-cinnost/kritika-prekladu-issn-1339-3405.html>>.
- FERENČÍK, Ján: *Kritika prekladu (Problémy jej súčasného vývinu)*. In: Slavica slovaca, 1981, č. 2, roč. 16, s. 122-129.
- HOCHTEL, Braňo: *Prekladová kritika*. In: Slovenská literatúra. 1986, roč. 33, č. 3, s. 292-296
- HOCHTEL, Braňo: *Prekladová kritika v praxi*. In: Slovak Review. 2001, č. 10, s. 17-33.
- KENÍŽ, Alojz: *Preklad ako hra na invariant a ekvivalenciu*. Bratislava : AnaPress, 2008, 96 s.
- LEVÝ, Jiří: *Umění prekladu*. 4. vyd. Praha : Apostrof, 2012, 367 s.
- POPOVIČ, Anton: *Teória umeleckého prekladu*. Bratislava : Tatran. 1975, 293 s.
- RAKŠÁNYIOVÁ, Jana: *Preklad ako interkultúrna komunikácia*. Bratislava : AnaPress, 2005, 71 s.

ŠABÍK, Vincent: *Indície imaginárneho*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1972, 244 s.

ZAMBOR, Ján: *Kritika básnického prekladu dnes*. In: Romboid. Bratislava : Orgán Zväzu slovenských spisovateľov, 1987, roč. 22, č. 9, s. 15-20.

RESUMÉ

The paper is based on our empirical research into literary translation criticism. It confronts the views of Slovak translation theorists on translation criticism with a sample of texts evaluating literary translations into Slovak, excerpted from the 2011 and 2012 issues of three literary magazines, three periodicals specialized in linguistics, literature, philology and translation theory and from a recently founded magazine specialized in translation criticism. Our ambition was to inform of the current state of literary translation criticism in Slovakia and point out the multiple approaches to the subject. We suggest that different types of literary translation criticism pursue different objectives and are destined to different groups of readers. All of them are productive and useful because they reflect the current situation of the local literary and cultural milieu.

◆◆◆

Mgr. Barbara Ďurčová
Katedra romanistiky
Filozofická fakulta UK
Gondova 2
81499 Bratislava
barbara.durcova@gmail.com